

INTERVJU MED HENRIK JOHANSSON

Intervjun utfördes onsdagen den 8 februari på Henrik Johanssons nuvarande arbetsplats, det integrerade folk- och skolbiblioteket i Stöpen, Skövde kommun. Samhället, dit det tar ca 20 minuter att åka buss från Skövde, ligger norr om centralorten utefter vägen mot Mariestad. Biblioteket har sina lokaler i den 1979 färdigbyggda Stöpenskolan och är en filial till huvudbiblioteket.

HJ är född 1919 och har under 36 år (1943 - 1979) arbetat som fordonsmekaniker inom det militära. Hans far var smed på orten, som till övervägande del var jordbruksbygd. Arbetarbarnen fick ofta söka sig till jordbruksarbete. Industriarbete fanns i Skövde.

HJ arbetade inom olika yrken innan han fick anställning vid militären 1943. Ungefär samtidigt började han arbeta en kväll i veckan på ABF-biblioteket i Binneberg.

Vid slutet av 1:a världskriget hade de flesta studieorganisationerna egna små bibliotek på orten. IOGT och ABF kom senare att hålla till i samma lokal och ha samma personer som utlånare, men hade olika öppetkvällar.

I samband med kommunsammanslagningen 1952 bildades ett kommunbibliotek av 2 IOGT, 1 ABF, 3 SLS- bibliotek samt pastoratsbiblioteket och pingstförsamlingens bibliotek. Då anställdes en bibliotekarie vilket skapade "lite ordning" på bokköp och urval. Kommunledningen var generös med anslag till just bokinköp.

Gamla dokument som finns kvar visar utlåningen vid Frösve församlingsbibliotek år 1864 och framåt. Utlåningen skedde mot avgift och låntagaren och lånad bok noterades löpande i boken. Biblioteket kom senare att heta Horns pastoratsbibliotek.

HJ:s far läste böcker, ett intresse som fördes över till Henrik som tidigt började låna på olika håll, på rörelsebiblioteken och privat. Ett exempel på tidig läsning är Topelius.

Vid 23 års ålder valdes han in i biblioteksstyrelsen. Då var biblioteket under kyrkan: kyrkostämman och prästen bestämde mycket av inköpen. Även läraren hade stort inflytande över pastoratsbiblioteket och gjorde inköp av böcker "lite godtyckligt kanske". Strax efter 2:a världskriget blev HJ bibliotekarie för pastoratsbiblioteket. De som satt i biblioteksstyrelsen hade alla ett brinnande intresse för böcker. I början skötte man delvis om biblioteket, plockade in böcker i hyllorna, bestämde om inköp osv. HJ:s utbildning består av en korrespondenskurs samt en kortare kurs i Skara.

HJ arbetade i över 30 år två kvällar i veckan på kommunbiblioteket utöver ordinarie arbete. De senaste fem åren efter sin tjänstepensionering från militären har han arbetat halvtid på biblioteket.

Vid ABF-biblioteket hade man ont om pengar. Bokinköpen fick noga övervägas, men det var inga stridigheter om vad som skulle väljas. Det som inköptes var mest skönlitteratur f.a arbetarförfattarna, Lo-Johansson senare V. Moberg, P.O. Ekström samt klassiker. Facklitteratur, som var dyr, köptes i mindre omfattning och då i samband med studiecirkelarna. Inga barnböcker fanns. Vid pastorats- och skolbiblioteket fanns däremot barn- och ungdomsböcker.

De som besökte ABF-biblioteket kom från olika grupper i samhället, både arbetare och andra. Det var framför allt män. En av låntagarna från den här tiden, en nu över 80-årig man, besöker fortfarande biblioteket varje vecka för att låna och diskutera böcker.

Lokalerna var enkla, man fick elda i kaminer (som rök in) för att få värme. Böckerna förvarades i låsta skåp eftersom lokalerna användes även till annat. Bibliotekarierna hade ingen utbildning, men ställde upp böckerna enligt normal biblioteksuppställning.

De olika rörelsebiblioteken skilde sig inte mycket ifråga om bokbestånd. Den skillnad som fanns gällde f.a fackböcker. Biblioteken byggdes upp på anslag från respektive organisation och på statsbidrag. Utställningar anordnades inte p.g.a platsbrist.

Sammanläggningen till ett kommunbibliotek 1952 mötte positivt gensvar p.g.a de ökade resurser och större bokurval som detta fick.

Den sammanhållning och gemenskap som tidigare fanns i folk-rörelserna har efterhand minskat. Det var förr vanligt att samlas i studiecirkelar. Dessa handlade om t.ex befolkningskrisen, matematik, språk, rättskrivningslära. Man ordnade även teatercirkelar (med uppförande av egna pjäser t.ex om Ådalen 31) och föreläsningar.

Någon gifthylla känner HJ inte till, har inte funnits på de bibliotek där han arbetat.